

Insatser vid autism Rehabilitering

Ulrika Långh
Leif Ekström

- Autismcenter för små barn
- Autismcenter för vuxna
  - VUB-teamet (Teamet för vuxna med utvecklingsstörning och grava beteendeeavvikelser)

Habilitera

**Göra habil –
göra duglig, skicklig**

Habilitering eller rehabilitering?

- Habilitering: utveckling av ny förmåga
- Rehabilitering: förlorad förmåga skall återvinnas

Grundstenar

- Svensk habiliteringstradition
- Tillämpad beteendeanalys (TBA)
- Tydliggörande pedagogik (TEACCH)

Habiliteringens uppdrag

- Pedagogiska metoder
- Arbeta med brukarens miljö
- Samordning av nätverket

Habilitering för personer med autism

- Kunskap
  - Om funktionsnedsättningen
  - Normalutveckling
  - Inlärning

Habilitering för personer med autism

- Kunskap
- Kunskap om individen
  - Formella och informella bedömningar

Habilitering för personer med autism

- Kunskap
- Kunskap om individen
- Organisation

Organisatoriska grundförutsättningar

- Engagerad personal
- Engagerad ledning
- Rätt bemanning
- Gemensamt förhållningssätt och en idé om hur man vill arbeta
- Utbildning och handledning
- Lämpliga lokaler
- .....

Habilitering för personer med autism

- Kunskap
- Kunskap om individen
- Organisation
- Livsperspektiv

Livsperspektiv

- Sociala färdigheter
  - Fritidsfärdigheter
  - Kommunikation
  - Vardagsfärdigheter
  - Arbetsfärdigheter
-
- Grundläggande beteenden
  - Meningsfullt och roligt

Habilitering för personer med autism

- Kunskap
- Kunskap om individen
- Organisation
- Livsperspektiv
- Pedagogiska metoder

Pedagogiska metoder

- För att lära in nya färdigheter
- För att minska problemskapande beteende
- För att underlätta vardagen

Tillämpad beteendeanalys

- Bygger på en vetenskap - beteendeanalys
- Utvecklade metoder för många områden
- Inlärningsteori som bas

Hur vi lär oss

- Alla människor lär sig enligt samma principer
- Man lär sig av sina erfarenheter
- Individens egna förutsättningar och den omgivande miljön är avgörande för vad vi lär oss

A

Antecedent

Ont om kontanter
Inga pengar på
Kontot

Hungrig
Ledsen

Någon har helljus
Har sett polis

"Är Ulrika här idag
Alla som vill gå ut

B

Beteende

Kort i bankomat
Tar ur spargrisen

Äter choklad
Äter choklad

Blinkar
Blinkar

Räcker upp handen
Räcker upp handen

C

Konsekvens

Får pengar
Får pengar

Dämpar hunger
"Unnar mig"

Helljus släcks
"Nu var jag snäll"
"Någon annan kommer
att varna mig"

Fröken nickar och ler
Får gå ut

Överskott & underskott

- Vad gör personen för lite av?
  - Leker
  - Pratar spontant
  - Ger ögonkontakt
  - Äter varierad kost

- Vad gör personen för mycket av?
  - Öppnar och stänger dörrar
  - Upprepar det andra säger
  - Stoppar olämpliga saker i munnen

Principer

- Felfri inlärning
- Små steg, en aspekt i taget
- Följer en plan

Inlärningsformen

- Strukturerad inlärningsituation
- Övning i naturlig miljö
- När barnet tar initiativ

Tekniker

- Medveten användning av positiva konsekvenser
- Planerad hjälp som gradvis tas bort (prompt)
- Diskriminationsinlärning
- Shaping
- Chaining

“Tydliggörande”

Division TEACCH, UNC, USA

"Structured Teaching"

Theo Peeters OCA
Antwerpen, Belgien

Riksföreningen Autism,
UCA

"Ett pedagogiskt arbetssätt
anpassat till personer med
autism"

Förståelse för ett autistiskt sätt
att tänka

Tydliggöra i rum och tid

- Rum
- Dagsschema
- Arbetsordning
- Visuellt instruktionsmaterial

Tydliggörande kan också vara

- "Hur göra" - listor
- Seriesamtal, visualiserade samtal
- Sociala berättelser
- Omvänd social berättelse
- Sociala manus
- Social meny
- Skalor och påståendeformulär
- Kat-kittet

SLUTSATS

- Många olika faktorer påverkar beslut om insats
- Alla individer får sin egen paketlösning
- Ständigt nya forskningsrön